

Edyta Korepta

Wpływ nieprofesjonalnych pisarzy na rozwijanie świadomości regionalnej mieszkańców pogranicza : (na przykładzie twórczości Emanuela Grima w Cieszyńskim)

Studia Etnologiczne i Antropologiczne 7, 127-135

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edyta Korepta

Uniwersytet Śląski
Filia w Cieszynie

**Wpływ nieprofesjonalnych pisarzy
na rozwijanie świadomości regionalnej
mieszkańców pogranicza
(na przykładzie twórczości Emanuela Grima
w Cieszyńskim)**

Współcześnie, w dobie zachodzących procesów globalizacyjnych, coraz wyraźniej odżywiają kultury lokalne czy regionalne, a dużą rolę w ich rozwoju odgrywają indywidualni twórcy, najczęściej nieprofesjonalni. Warto więc na podstawie analizy literatury pewnych regionów określić funkcję indywidualności twórczych w aktywizowaniu środowisk lokalnych, szczególnie na pograniczach. Badania przeszłości, tradycji doprowadzają do uogólnień, które mogą być przenoszone na współczesność. Mieszczą się w tym również opisy twórczości regionalnej.

Rola pisarzy nieprofesjonalnych w ogólnym zarysie polega głównie na kształtowaniu poczucia lokalnej tożsamości kulturowej, którą należy rozumieć jako „względnie trwałą identyfikację pewnej grupy ludzi i pojedynczych jej członków z określonym układem kulturowym tworzoną przez zespół idei, przekonań, poglądów, z konkretnymi zwyczajami i obyczajami, z danym systemem aksjologicznym i normatywnym. Owa identyfikacja powinna umacniać wewnętrzną jedność grupy i stanowić o jej *differentia specifica*. Tożsamość taka wyra-

za się w zasadzie: jest się takim, jakim się jest, jest się innym, a to, że się jest innym, ma stanowić powód do dumy, a nie do zawstydzenia”¹.

W szczegółowym natomiast rozumieniu pisarstwo nieprofesjonalne realizuje następujące cele:

- kształtowanie prestiżu zindywidualizowanego słowa,
- tworzenie krytycznej opinii o własnym środowisku,
- pobudzanie samoświadomości,
- potwierdzanie pewnych wzorów, niwelowanie nieakceptowanych – wyraz działania środowiskowej autocenzury i samooceny, dominuje tu dowcip, satyra, humor – formy, które trudno nazwać grafomanią,
- „zbiorowe przeżywanie słowa”, często słowa wprost o sobie,
- wzmacnianie funkcji więziotwórczych².

Na Śląsku Cieszyńskim twórczość nieprofesjonalna zajmuje szczególne miejsce i w różnych momentach historycznych odgrywała niepoślednią rolę. Niezwykle interesującym okresem wydają się lata od uzyskania niepodległości, tj. od 1918 roku, do roku 1939. Wówczas publikowali swój dorobek tacy twórcy, jak: Emanuel Grim, Paweł Kubisz, Walenty Krząszcz, Jerzy Probosz, Paweł Łysek, Gustaw Morcinek, Zofia Kossak-Szczucka.

Wartościowanie tej literatury jest często stereotypowe; należy z punktu widzenia antropologii kulturowej odejść od jego tradycyjnej formy. Historia literatury winna uwzględniać istnienie zjawisk literackich, jakimi są ukształtowane historycznie literatury regionalne. Powołam się w tym miejscu na poglądy Rocha Sulimy i Piotra Kowalskiego, którzy twierdzą, iż ważne są wszystkie formy twórczości literackiej i należy je rozpatrywać zarówno pod względem treści, jak i pełnionych funkcji. Pojęcia „poeta nieprofesjonalny” czy „poeta regionalny” oznaczają przyjęcie pewnego punktu widzenia i oceny realizacji określonego celu: być literaturą, słowem pisanym, któremu idea regionalna wyznacza miejsce szczególnie³.

Analiza twórczości nieprofesjonalnych poetów Śląska Cieszyńskiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego prowadzi do wniosku, iż podejmowali oni następujące tematy:

- obrazki krajobrazowe – mające pełnić funkcję argumentów na rzecz szerzenia idei regionalnej;
- elementy historii, w tym wprowadzanie historii własnej, przekazanej w formie pamiętnikarskiej; ponadto świat poezji, jak mówił R. Sulima, „z nadwyżką historii”;
- legendarni bohaterowie występujący w roli reprezentantów idei regionalnej;

¹ M. S. S z c z e p a ń s k i: *Tożsamość regionalna – w kręgu pojęć podstawowych i metodologii badań*. W: *Badania nad tożsamością regionalną*. Red. A. M a t c z a k. Łódź–Ciechanów 1999, s. 7.

² R. S u l i m a: *Literatura a dialog kultur*. Warszawa 1982, s. 139.

³ Tamże, s. 144.

- upoetycznienie aktualnych sytuacji politycznych i społecznych, stąd uprawnienie do nazwania tej literatury publicystyczną;
- elementy obyczajowe tkwiące w tradycji regionu;
- religijność znajdująca swój wyraz w twórczości.

Formy uprawianej twórczości były również bardzo różnorodne; to liryka, pamiętniki, sztuki teatralne, opowiadania, a także powieści.

Jednym z bardzo znanych nieprofesjonalnych twórców cieszyńskich był Emanuel Grim – proboszcz, poeta, prozaik, dramaturg, badacz historii Śląska, biograf, zbieracz materiałów kultury ludowej, działacz narodowy, społeczny i polityczny. Urodził się 1883 roku w Karwinie jako syn górnik, który prawdopodobnie zginął w katastrofie górniczej, a wychowaniem przyszłego księdza zajęli się bracia ojca, choć na wybór kapłaństwa największy wpływ wywarła matka. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Karwinie i Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Cieszynie rozpoczął studia teologiczne w Widnawie w 1904 roku. Już jako kleryk Grim podjął współpracę z „Zaraniem Śląskim” i jego redaktorem Ernestem Farnikiem, debiutując jako poeta, a także autor innych tekstów literackich.

W 1908 roku otrzymał święcenia kapłańskie i pracował kolejno w Rychnawdzie (Czechy), Zebrzydowicach i Jabłonkowie. Od 1911 roku był nauczycielem religii w gimnazjum cieszyńskim, następnie wikarym w Brennej, proboszczem w Górkach Wielkich, a w 1917 roku został proboszczem w Istebnej, gdzie przebywał aż do 1939 roku. Wówczas miał otrzymać insygnia biskupie, jednak przeszkodził temu wybuch wojny. Okres ten był czasem wielkiej jego aktywności zarówno kapłańskiej, jak i społecznej; rozbudował kościół parafialny, włączając do współpracy miejscowych artystów, Jana Wałacha i Ludwika Konarzewskiego, zakładał organizacje katolickie, otaczał opieką młodych twórców, a jego dom był otwarty dla artystów i pisarzy spoza Śląska; odwiedzali go Jan Sztudynger, Feliks Nowowiejski, Julian Fałat. Dzięki nim problematyka beskidzka weszła w obieg kultury narodowej. Grim utrzymywał również bliskie kontakty ze śląskim środowiskiem literackim, zwłaszcza z Zofią Kossak-Szczucką, Gustawem Morcinkiem i Ludwikiem Brożkiem.

Emanuel Grim był jednocześnie zaangażowany w działalność Związku Śląskich Katolików, organizacji politycznej ziemi cieszyńskiej, początkowo jako zastępca ks. J. Londzina, a po jego śmierci w 1929 roku – jako prezes. Z okazji 50-lecia tego stowarzyszenia ogłosił sprawozdanie, w którym dał wyraz więzi ze Śląskiem⁴. Jako członek Śląskiej Rady Wojewódzkiej w Istebnej i prezes Związku Śląskich Katolików pisał: „Wielkie dzieła i poczynania nie rosną jak grzyby po deszczu i nie spadają z nieba, jak mówi nasz lud śląski, ale są wynikiem prac i wysiłków całych pokoleń; przesłanek ich trzeba szukać nieraz dziesiątki lat wstecz, a tylko ważne momenty wykorzystują całe sploty prac i wysiłków

⁴ Śl ą z a k [E. Grim]: *Rzut oka na 50-lecie polsko-katolickiej organizacji politycznej Ziemi Cieszyńskiej „Związku Śląskich Katolików”*. Cieszyn 1933.

społeczeństwa. Takim dziełem było powołanie w 1883 r. Związku Śląskich Kato-
lików – najstarszej organizacji tej krainy”.

Grim, podkreślając więź Śląska z Polską, określił zadania Związku zmierzające do równości Ślązaków wobec prawa. Przed 1918 rokiem celem związku była „obrona religii i narodowości katolicko-polskiej ludności śląskiej”⁵. Po 1918 roku Związek ten przyjął proklamację krakowską, domagającą się niepodległej zjednoczonej Polski z dostępem do morza i wcieleniem do niej ziemi cieszyńskiej. Określał w swych celach wyraźnie obronę i wzmacnianie polskości we wszystkich dziedzinach, „w myśl szczytnego hasła »Bóg i Ojczyzna«”⁶.

Grim pełnił też odpowiedzialne funkcje w takich organizacjach, jak: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Związek Powstańców Śląskich, Związek Śląskich Górali. Od 1926 roku był członkiem Rady Wojewódzkiej w Katowicach i bliskim współpracownikiem wojewody Michała Grażyńskiego. Lata II wojny światowej oraz okupacji spędził częściowo w Krakowie, a częściowo w Chochołowie k. Zakopanego. Od 1945 roku kontynuował obowiązki proboszcza w Istebnej.

Za działalność literacką, społeczną i polityczną w okresie międzywojennym otrzymał odznaczenia, m.in. Złoty Krzyż Zasługi, Order Odrodzenia Polski, Gwiazdę Śląska, Krzyż Śląski oraz Srebrny Wawrzyn Polskiej Akademii Literatury. Zmarł w 1950 roku w Cieszynie; pochowany został w Istebnej⁷.

Jego twórczość była bardzo bogata i różnorodna. Wśród wielu ciekawych utworów na uwagę zasługują poezje wydane w dwóch tomach pt. *Znad źródeł Olzy* (1935 r.). Mieszkając i pracując w pięknej scenerii Beskidu, wykorzystał w swej twórczości motywy związane z krajobrazem górskim. Przedstawiane przez poetę obrazy krajobrazowe pełnią funkcję związaną z podkreśleniem „idei regionalnej”. Góry są piękne w powszechnym rozumieniu, jednak wyborem tematyki wierszy, nazywanych umownie *b e s k i d z k i m i*, kierowało poszukiwanie widoków charakterystycznych dla okolicy, noszących cechy rodzimości. W poetyce Grima nie zauważa się jednak tradycyjnie ujmowanych opisów przyrody. Elementy krajobrazu, motywy-znaki służą emocjonalnie wyrażanej treści: poeta nie ukrywa przywiązania do „naszej ziemi”, np. w wierszu *Ukochałem śląskie łany*

Ukochałem śląskie łany,
łąki, lasy, żyzny kraj,
cały Śląsk nasz, ukochany,
w nim umierać, Boże, daj!

⁵ Tamże, s. 20.

⁶ Tamże, s. 52.

⁷ Biografia pisarza została sporządzona na podstawie następujących materiałów: K. He-
s k a - K w a ś n i e w i c z, E. R o s n e r: *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX w.* Red. M. P a t e r. Kraków 1996; M. F a z a n: *Śląski słownik biograficzny.* Red. J. K a n t y k a. Katowice 1977; *Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej.* T. 1. Cieszyn 1993.

Z Beskidem jest związana nieodłącznie Istebna, nazywana pięknie przez twórcę „Beskidu Królewną”. Urok Istebnej przedstawił Grim za pośrednictwem tradycyjnych środków wyrazu artystycznego, które pozwalają ukazać słoneczny, radosny obraz wsi skąpanej w słońcu. Operuje takimi pojęciami, jak przestrzeń, powietrze, słońce.

Góry w poetyce Grima są synonimem mocarności, jednocześnie gwarantują wolność, swobodę: „Beskidy śląskie! Wy wolności godłem” – pisze poeta i na wzór renesansowych twórców wylicza korzyści płynące z obcowania z górską przyrodą: „[...] uzdrowiła krasa szczerą, piłyście mnie powietrzem dziewiczym, czyż dobrodziejstwa wasze godnie zliczę?”

Wolność gwarantuje niewzruszoność gór. Beskidy to „nasze gronie”, „nasze hale”, „nasze skały”. Owe szczegółowe motywy-znaki posłużyły poecie do refleksji nad tym, że w dolinach są „niewoli cienie”.

Istotą doznań, które przekazuje Grim, są powroty do tradycji, do przeszłości; góry są piękne, ale równie piękna jest codzienność, gdzie

w kurlawej chacie tak lśni się pował
[...]
jak lśnią szczyty i stoki wasze,
gdy zorzą słonka wschód je opasze

Topika wierszy opiewających (a nie opisujących) piękno gór jest oryginalna, jednak nawiązania stanowią o jednoznaczności środków wyrazu artystycznego: góry to „cud świata”, „w słońcu się bielą”, to „niebios szata”; podkreślają dużą emocjonalność.

Góry Grima to również miejsce kontaktu z Bogiem – podobnie jak w literaturze romantycznej, gdzie niektóre motywy pejzażowe były faworyzowane. Sposób ich wykorzystania przez Grima uległ pewnej konwencjonalizacji, m.in. w motywie zbliżenia do Boga.

Góry u Grima owiane są tajemniczością i grozą, podobnie jak w tekstach Mickiewicza czy Słowackiego. *Bojtki Istebniańskie* w cz. II zatytułowane zostały *Zaklinanie czarta*; pojawia się w nich motyw z cz. II *Dziadów*: „a kysz, a kysz!!” oraz z *Kordiana* Słowackiego w cz. II: *Na Girowej* – taniec czarownic i diabłów.

Obok pięknych gór, będących zapowiedzią wolności, kontaktu z Bogiem i więzi z przestrzenią beskidzką występuje w poezji Grima motyw łąk i łąków. Grim okazuje swe silne przywiązanie do „śląskich łąków”, „niżnich pól”, „zagonów pełnych zbóż”, stosując typowe motywy-znaki jednoznacznie wskazujące na jego poczucie tożsamości z regionem. Opisy ukazują specyfikę „śląskiego lasu” i „woń lasu”. Przestrzeń krajobrazowa gór, lasów i łąk jest dość stereotypowa z tradycyjnie zastosowanymi motywami-znakami i nie stanowi celu samego w sobie; ważny staje się człowiek, mieszkaniec gór – góral, tu: góral beskidzki, który jest ucieleśnieniem typowego człowieczego losu: często zmuszony do opuszczania swych hal „za chlebem”. Góral tęskni za utraconą ziemią, brakuje mu zapa-

chu jałowca na halach, beczenia owiec. Tego mieszkańca gór pokazał Grim niezwykle sensualistycznie, realistycznie, jest samotny, zapatrzonny w dal, na szczycie Gańczorki.

Przeżycia górala i zasadnicze treści oddał poeta dzięki umieszczeniu w wierszach typowych znaków – głównie orła. Ten polski ptak, który kojarzy się z wolnością i wysokimi lotami „z nad naszych górskich bram!!!” stanowi symboliczne wyzwanie – do walki, ponieważ beskidzki góral jest stale w niewoli, stąd apel: „góralu, zbudź się już, pęta niewoli krusz!”

W twórczości Grima niewiele jest wierszy służących wyłącznie opisowi przyrody; na plan pierwszy wysuwają się odczucia i refleksje. Wyjątek stanowią wiersze „jesienne” – pozwolę sobie na ten neologizm – ponieważ wydaje się, iż powstały z autentycznego zauroczenia wyjątkowo pięknymi jesienią lasami beskidzkimi. Poeta utrwalił piękno za pomocą tradycyjnych motywów, jednak interesująco zastosowanych w sformułowaniach: „drzew żółtych złote warkocze, lany usypiasz żniwną niemocą” – w tym ostatnim wersie wyraźne są ślady poetyki awangardy.

Emocjonalnością znaczoną słownictwem, ale również takimi znakami, jak wielokropki i wykrzykniki, przybliżył poeta przestrzeń, jaką były Beskidy, nawet bez szerokiego ich opisu. Stanowią tło realizacji innych głównych celów, m.in. realizacji idei tworzenia więzi ze środowiskiem lokalnym. Wykorzystywane hasła-motywy były dla ogółu odbiorców jednoznaczne i czytelne na skutek sensualizmu oraz mimetyzmu, pełniących funkcję więziotwórczą. Przestrzeń wierszy jest wypełniona rzeczywistością regionalną i realizuje idee regionalne, głównie cel, jakim jest kształtowanie za pośrednictwem emocjonalizmu poczucia tożsamości regionalnej. Podkreślają ten proces takie znaki szczegółowe, jak: „śląska jesień”, „nasza śląska ziemia”, a także sformułowania odsyłające do znanych legend.

Zastosowanie w literaturze legend znanych powszechnie oraz upoetyzowanie bohaterów niosących pozytywne wartości odgrywają również wielką rolę w identyfikowaniu się z regionem. Na Śląsku Cieszyńskim znane były legendy związane z postacią Ondraszka. E. Grim w *Ondraszkowym weselu* każe mu zrezygnować z grabieży i podzielić się wszystkimi zdobyczami z potrzebującymi, przewartościując poczynania znanego zbójnika.

Pisarze tego okresu, o czym wspomniałam uprzednio, swą twórczością nawiązywali często do historii. W moim opracowaniu pomijam wszystkie teksty mówiące o wolności narodowej i walce o nią, po odzyskaniu niepodległości bowiem model dążeń i haseł się zmienił, co omówię dokładniej w szerszej publikacji, jednak po zajęciu Zaolzia przez Czechy owe tendencje znów mocno odżyły, czemu dał wyraz Grim w dramacie zatytułowanym *Dla Ciebie Polsko (Obrona Karwiny)*. Sztuka została prawdopodobnie napisana piętnaście lat po zajęciu przez Czechów w 1919 roku Karwiny. W treści występują takie wyrażenia, jak: „hasło nasze, Śląsk”, „wolna Karwina, połączona z Polską”. Sztuka niesie dość

duży ładunek emocjonalny. Główny bohater, ranny w walce o Karwinę, zostaje zastrzelony brutalnie przez czeskiego żołnierza i umiera ze słowami: „Polsko, dla Ciebie to nasze wesele! (chce się podnieść, ale po chwili opada i mówi): O Polsko. Polsko... my tak tęsknili do Ciebie, jak te pisklęta do rodzinnego gniazdka... Wyciągnęliśmy nasze ręce spracowane... a Ty nas odpychasz... Ty o nas zapominasz, a my w Twojej obronie gotowi przelać krwi naszej ostatnie kropelki... o Polsko, Polsko!... czy zapierasz się swoich dzieci... Już widzę... idzie ona Polska – matka i płacze... bo dzieci jej znowu w niewoli... pobratymczej... Kwiat Ślązaków w kajdanach... dzieci wyrzucają ze szkół... nauczycieli i księży wypędzają... ucisk i zagłada tego, co polskie... I dlatego płaczesz Polsko?”⁸

Wiele omawianych uprzednio wydarzeń obecnie stanowi już historię, jednak we wspomnianym okresie międzywojennym były one aktualne. Literatura włączała się wówczas bardzo żywo w aktualne wydarzenia społeczno-polityczne. Analiza form przekazu pozwala sformułować tezę o publicystycznym charakterze ówczesnej nieprofesjonalnej twórczości Grimma.

Publicystyka, ogólnie rzecz traktując, wypowiada się na aktualne w danym momencie tematy polityczne, społeczne, kulturalne itp. Teksty publicystyczne posługują się środkami perswazyjnymi i zmierzają do czynnego oddziaływania na opinię publiczną. Od dziennikarstwa różni się tym, że nie przekazuje wiadomości o faktach wyłącznie w obiektywnej formie, ale je naświetla z przyjętego punktu widzenia, komentuje i wyjaśnia⁹.

Podejmowana przez ówczesnych twórców regionalnych tematyka miała charakter skomentowanych, rymowanych informacji o wydarzeniach. Pozwolę sobie przytoczyć kilka przykładów. Tytuły wierszy: *Na pokój brzeski*, *Bolszewizm*, *Bądźmy Europą*, *Kto winien...* dowodzą aktualności wydarzeń, a ostatnie dwa z wymienionych tekstów są oceną I wojny światowej. Poeta przerażony wypadkami wojennymi zadaje pytanie: „[...] kto winien... że popłynęły morza krwi i łez?” W lipcu 1918 roku zostaje skonfiskowany wiersz Grima pt. *Mocarni!* – również protest przeciw wojnie.

Ta dziedzina twórczości poetyckiej spełniała szczególne zadanie – była środkiem do urabiania opinii społecznej dotyczącej wydarzeń w regionie, lecz w powiązaniu z dziejami całego kraju i Europy. Teksty mają charakter uniwersalny i nie zawierają w zakresie treści specyficznych, odrębnych cech, wynikających z charakteru pogranicza kulturowego i odrębności etnicznych. Dowodzą jednak przenikania spraw ogólnopolskich do regionów.

W prezentowanej wypowiedzi starałam się ukazać formę, w jakiej nieprofesjonalni twórcy próbowali kształtować świadomość lokalną czy poczucie tożsamości regionalnej. Literatura jest doskonałym narzędziem realizacji takich celów, głów-

⁸ E. Grim: *Dla Ciebie, Polsko*. Cieszyn 1920.

⁹ *Słownik terminów literackich*. Red. M. Głowiński, K. Kostkiewiczowa, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński. Wrocław 1988, s. 416.

nie dzięki zaangażowaniu emocjonalnemu. Sprawa jest jednak tylko na pozór prosta. W toku analizy materiału badawczego nasuwa się pytanie o metodologię badawczą, której adekwatny wybór pozwoli uniknąć wielu pułapek wynikających głównie ze świadomości współczesnych historyków literatury i krytyków literackich. Często bowiem wysuwane jest twierdzenie o miałości cytowanej tu literatury. Wiąże się to z praktykowanym nieustannie klasyfikowaniem literatury w kategoriach „niskiej” czy „wysokiej”, związanym z teorią niedomówień i sensualizmu.

W wyborze metodologii pracy nad literaturą śląską chciałabym zaproponować interpretowanie i ocenę tekstów pogłębioną o hermeneutyczną teorię rozumienia i języka sformułowaną przez Gadamera, który zakłada, iż każdy tekst jest dobry, ponieważ wnosi niepowtarzalne wartości. Gadamer dowodzi całościowego, nierozszczepialnego sensu doświadczenia sztuki, tzn. nie dopuszcza oddzielenia momentów formalnych (w tym wypadku artystycznych) od treściowych. U doświadczenia sztuki, a należą do niego również utwory literackie, leży nieróżnicowanie świata czytelnika i świata dzieła. Nietrafne zatem jest klasyfikowanie sensualności tekstów literackich jako ułomności¹⁰. Dzieła więc twórców nieprofesjonalnych mając dużą wartość w zakresie pełnienia rozmaitych funkcji, które zostały już na wstępie wymienione, i zajmują poczesne miejsce w społecznościach lokalnych i regionalnych, zwłaszcza zaś na pograniczach kulturowych.

¹⁰ Interpretację powyższą uzasadnia Joanna Tokarska-Bakir: *Obraz osobliwy: Hermeneutyczna lektura źródeł etnograficznych*. Kraków 2000.

**Influence of Non-professional Writers
on Development of Regional Consciousness of Inhabitants of Borderland
(Based on the Example of Works of Emanuel Grim of Cieszyńskie Borderland)**

S u m m a r y

A phenomenon of revival of regional cultures through referring to tradition can be observed in the occurring globalization processes. Non-professional writers, who were especially influenced by the regional idea, mainly created this tradition. The target of poetic works – here also the writing of Emanuel Grim – was the development of a feeling of local identity, inter alia through a creation of emotional bond with local homeland; Grim, who lived and worked in the beautiful scenery of the Beskidy mountains, took advantage of the motives related to the mountain landscape.

The molding of historical consciousness through dissemination of the idea of liberated Silesia joined with the Mother Country and through passing on current social-political information by the means of literary text (which next gave it a commentary character) served the consolidation of bonds with the region.

Non-professional literature molded regional attitudes mainly through emotional influence. A reflection of that can be found in the writing of a non-professional poet of the Cieszyńskie borderland. This suggestion is attempted to be justified in the presented article.

**Der Einfluss von Amateurschriftstellern
auf den Regionalbewusstsein der Grenzgebieteinwohner
(am Beispiel der Werke von Emanuel Grim im Teschener Schlesien)**

Z u s a m m e n f a s s u n g

In den sich abspielenden Globalisierungsprozessen beobachtet man, dass die regionalen Kulturen dank der Traditionspflege wieder lebendig werden. Diese Tradition wird normalerweise von Amateurschriftstellern gebildet, denen die regionale Idee eine besondere Stelle angewiesen hat. Das Ziel des dichterischen Schaffens, darunter auch der Schriftstellerei von Emanuel Grim, war Anspornen zur lokalen Identität u.a. durch emotionelle Bande mit der lokalen Heimat. Der in schönen Beskiden lebende und schaffende Grim hat in seinen Werken Motive der Berglandschaft verwendet.

Die regionalen Bande wurden auch durch die Gestaltung des historischen Bewusstseins dank der verbreitenden Idee des freien, mit seinem Mutterlande verbundenen Schlesiens, als auch durch die Übermittlung von sozialpolitischen Informationen in literarischen Texten gefestigt.

Die Amateurliteratur bewirkte bestimmte regionale Verhaltensweise vor allem durch emotionelle Einwirkung, was sich in den Werken des Amateurdichters aus Teschener Schlesien widerspiegelt hat. Im vorliegenden Artikel wollte man diese These begründen.